

פרשת וירא

להיענות לקריאה

ההיסטוריה הקדומה של האנושות מוצגת בתורה כרצף של אכזבות. א-לוהים נתן לבני האדם חופש, והם השתמשו בו לרעה. התפתחות הערך **אחריות** מתואר בתורה דרך דמויות מפתח כמו אדם, קין, נוח, ולבסוף אברהם. **בשלב הראשון, בני האדם נכשלו באחריות האישית שהוטלה עליהם** – אדם וחוה האשימו זה את זו, וקין התנער מאחריותו כלפי אחיו, הוא נמלט מאחריות מוסרית. נוח, אף שהוא מתואר כצדיק, נכשל **באחריות הקולקטיבית** כלפי האנושות ולא ניסה להציל אף אחד מלבד משפחתו.

בני האדם לא נענו לא-לוהים, וכאן נכנס אברהם לתמונה. מהי שליחותו של אברהם? מה מייחד אותו? **מה עושה אותו למנהיג ולאבי אומה של מנהיגים?** לאור כישלונם של הדמויות הנ"ל, אנו מבינים שהם היו יכולים להיות מנהיגים, אך כעת אנו מבינים מה היה אברהם!

בראשונה אברהם מקבל ציווי מה' לעזוב את ארצו, ומולדתו וללכת לארץ כנען, מבלי לדעת מראש מה ייעודו שם. **הציווי הזה מדגיש את חשיבותו כמי שמקבל אחריות ומוביל דרך.**

כאשר פורצת מריבה בין רועי לרועי אחיינו, אברהם נוטל אחריות אישית, אברהם מציע פתרון, נותן ללוט לבחור לאיזה כיוון ללכת, ובכך **מגלה את מנהיגותו ואת יכולתו לפתור סכסוכים.**

גם כשלוט נשבה במלחמה, אברהם פועל במהירות ובנחישות כדי להציל את בן אחיו, **ובכך מראה שהוא נוטל אחריות.**

האירוע המכריע הוא כאשר ה' מתכוון להשמיד את סדום, ואברהם מתערב ומתווכח על גורלם של הצדיקים בעיר. אברהם מראה כאן **אחריות קולקטיבית – הוא טוען שלא ראוי להשמיד את כל העיר אם יש בה צדיקים,** וכך הוא מבקש להציל את העיר בשם הצדק והמוסר.

בכל אחד מהאירועים האלה, אברהם מדגים את הבנתו העמוקה של **אחריות אישית, מוסרית וקולקטיבית, ומוביל דגם חדש של מנהיגות המושתתת על ערכים גבוהים של צדק ואכפתיות.**



מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספריו השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

לערער!

אנשי סדום לא היו אחיו ואחיותיו של אברהם. הוא הרחיק לכת אפוא למענם, אפילו יותר מכפי שעשה בהצילו את לוט. **הוא התפלל בעבורם מפני שהבין את רעיון הסולידריות האנושית**, ועדיין נשארת שאלה. **מדוע** קרא ה' לאברהם להתווכח איתו? האם יכול אברהם להציג לה' טיעון חדש, שה' איננו יודע? הרי זה אבסורד. והנה התשובה: **אברהם נועד להיעשות דמות מופת ומייסדה של אמונה חדשה, שלא תבצר את הסטטוס-קוו האנושי אלא תערער עליו.**

אברהם נדרש להעז לעמוד מול ה' כדי שלצאצאיו יהיה האומץ לעמוד מול מלכים בשר ודם, כפי שעשו משה והנביאים. היהודים אינם משלימים עם העולם כפי שהוא. הם מערערים עליו בשם העולם שצריך להיות. זוהי נקודת מפנה מכרעת בהיסטוריה האנושית: הולדתה של דת המחאה הראשונה – הופעתה של דת הקוראת תיגר על המציאות ואינה משלימה איתה כשאר האמונות.

לקחת אחריות ולפעול

אברהם לא היה מנהיג מן הנוסח המקובל. הוא לא משל באומה. גם אילו רצה, לא הייתה לו אומה למשול בה. **אבל הוא היה דגם חיקוי לדורות, מופת למנהיגות כפי שהיהדות רואה אותה. הוא לקח אחריות.** הוא פעל; הוא לא חיכה שאחרים יפעלו. המסר לנו, היה מנהיג! לך קדימה! קח אחריות אישית! קח אחריות מוסרית! קח אחריות קולקטיבית!

היהדות היא הקריאה שקורא לנו א-לוהים ליטול אחריות.

עקרונות
במנהיגות

מה הייתה תכונתו המרשימה ביותר של אברהם?

איך אנו יכולים לממש כיום את
מורשתו של אברהם?

עקרונות במנהיגות - הרב יונתן זקס | להיענות לקריאה

עקרונות בחינוך



אחריות, פתרון בעיות

צוותי חינוך:

- **אחריות אישית ומקצועית:** כיצד אתם מקדמים לקיחת אחריות אישית ומקצועית בעבודתכם החינוכית במסגרת הצוות?
- **אחריות קולקטיבית:** באילו דרכים ניתן לשפר את התיאום בין חברי הצוות, כך שכל אחד יפעל מתוך הבנה של האחריות הקולקטיבית כלפי הצלחת התלמידים והמערכת?
- **יזמות והובלה:** כיצד אתם יוצרים דינמיקה צוותית שמעודדת כל אחד מחברי הצוות ליזום ולהוביל פרויקטים חינוכיים משמעותיים במסגרת עבודתכם המשותפת?

תלמידים:

- **אחריות אישית:** כיצד אתם נוטלים אחריות על ההתקדמות הלימודית וההתנהגותית שלכם במסגרת הכיתה והבית הספר?
- **שיתוף פעולה:** האם אתם מזוהים מצבים בהם נדרש שיתוף פעולה בין חברי הכיתה, וכיצד אתם פועלים ליזום פתרונות כאשר מתעוררת בעיה?
- **אחריות קולקטיבית:** כיצד אתם מיישמים את ערכי האחריות הקולקטיבית - עזרה ותמיכה בחברים לכיתה במצבים מאתגרים?

